

This duty ensures the validity of contract, the freedom of contract and legitimate expectations. The limits of the legitimate expectation should not be determined, It should depend on particular circumstances and the specificity of the negotiations between the parties.

SPORTO VEIKLOS SUTARTIS – CIVILINĖ AR DARBO SUTARTIS?

Audrius Biguzas

*Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto magistratūros I kursas
Tel. +370 682 42187
El. paštas audriusbiguzas@gmail.com*

Pagrindinės sąvokos: sporto veiklos sutartis, *sui generis*, sporto veiklos sutarties šalys.

Santrauka

Sporto veiklos sutartis (angl. *sports contract*) – tai profesionaliojo sportininko ar trenerio ir sporto organizacijos susitarimas, kuriuo sportininkas įsipareigoja ruošti sporto varžyboms ir dalyvauti jose paklusdamas nustatytai sporto organizacijos vidaus tvarkai, o sporto organizacija įsipareigoja mokėti sportininkui darbo užmokestį, užtikrina sąlygas pasiruošti ir dalyvauti varžybose, taip pat vykdyti kitas sutartyje numatytas sąlygas [3]. Atkreiptinas dėmesys, kad ši minėta įstatymo sąvoka, o kartu ir susiklosčiusi praktinė situacija neduoda tikslaus atsakymo teisininkams teoretikams ir praktikams, kas yra sporto veiklos sutartis. Ar tai yra išimtinai civilinė sutartis, pagal kurią asmuo, sportininkas, įsipareigoja už tam tikrą užmokestį atlikti tam tikrą veiklą (manytina, atlygintinę veiklą), ar tai yra darbo sutartis, kuriai turėtų būti taikomos Lietuvos Respublikos darbo kodekso nuostatos. Pažymėtina, kad vadovaujantis pirmiau minėtu sporto veiklos sutarties apibrėžimu ir tokios veiklos reguliavimu pačiose sporto veiklos sutartyse Lietuvos Respublikoje ir remiantis Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio komentaru [7], būtų galima daryti išvadą, kad tai darbo teisės reguliavimo sritis, tačiau sumaišties įneša argumentas, kad sportininkas, galima manyti, nėra pavaldus sporto organizacijai, t.y.

sporto organizacija perka sportininko paslaugas tam tikram tikslui pasiekti. Taigi šiame pranešime bus nagrinėjama argumentai, kurie leis iš arčiau pažvelgti į Lietuvos Respublikos viešojoje erdvėje dar retai aptinkamas sporto veiklos sutartis ir jų ypatybes.

IVADAS

Kas yra sportas? Nuo atsakymo į šį klausimą priklauso ir tokios srities kaip sporto teisė atskyrimas. Sportas gali būti suprantamas ir kaip laisvalaikio veikla nuo pagrindinio asmens darbo, bet kartu sportas yra veikla, duodanti pajamų. Manytina, kad sportas gali būti suskirstytas į mėgėjišką ir profesionalų sportą. Pastaroji rūšis reikalauja aukščiausio reglamentavimo lygmens. Todėl net ir nenorint reikia išskirti atskirą visuomeninių santykių reguliavimo sritį – sporto teisę. Vyksta daug diskusijų – kas yra sporto teisė? Ar nacionalinė sporto teisė – tai visuma normų, reglamentuojančių sportininkų, sporto organizacijų, pavienių, asmenų užsiimančių sportine veikla, santykius? Ar tai tik dirbtina teisės šaka, o iš tikrųjų tai tik normų visuma, reguliuojanti ne tik minėtus visuomeninius santykius, bet jungianti šalies civilinę, darbo, viešąją teisę, nustatančią sportininkų sutarčių sąlygas, susitarimų sudarymo ypatumus, privalomus reikalavimus. Kadangi šis pranešimas nėra skirtas nagrinėti sporto teisę *per se*, čia bus aptariama konkreti sporto teisės (taip vadinsime šias normas, reguliuojančias sportininko licencijas turinčių asmenų teisinius santykius su juos „įdarbinančiais“ asmenimis) sritis – sporto veiklos sutartis. Atkreiptinas dėmesys, kad pranešime stengiamasi atskleisti šios sutarties prigimtį – kas tai – civilinis ar darbo teisės susitarimas, o gal tai atskira *sui generis* susitarimo rūšis? Galbūt ir nerasime tinkamo atsakymo, kaip turėtume traktuoti sporto veiklos sutartis Lietuvos Respublikoje, tačiau tikėtina, kad šis pranešimas padarys šių sutarčių prigimties analizę šiek tiek aiškesnę.

1. SPORTO VEIKLOS SUTARTIES SĄLYGOS

Remiantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.154 straipsniu sutartis yra dviejų ar daugiau asmenų susitarimas sukurti, pakeisti ar nutraukti civilinius teisinius santykius, kai vienas ar keli asmenys įsipareigoja kitam asmeniui ar asmenims atlikti tam tikrus veiksmus, o pastarieji įgyja reikalavimo teisę [4]. Taip sutartys yra suprantamos civilinėje teisėje. Kadangi šiame pranešime nagrinėjama sporto veiklos sutartis *per se*, iš pradžių neturint atsakymo, kokia tai yra sutartis, būtina paminėti ir sutarties apibrėžimą darbo teisiniuose santykiuose. Taigi darbo sutartis Lietuvos Respublikos darbo kodekso (toliau – DK) 93 straipsnyje yra apibrėžiama kaip darbuotojo ir darbdavio susitarimas, kuriuo darbuotojas įsipareigoja dirbti tam tikros profesijos, specialybės, kvalifikacijos darbą arba eiti tam tikras pareigas paklusdamas darbovietėje nustatytai tvarkai [5]. Taigi matyti, kad darbo sutartys nuo civilinių sutarčių skiriasi tuo, jog darbo sutarties šalys yra darbdavys (įmonė, įstaiga ar organizacija) ir darbuotojas (fizinis asmuo, turintis veiksnumą ir teisnumą, dirbantis pagal darbo sutartį už atlyginimą). Taip pat atkreiptinas dėmesys, jog remiantis darbo sutar-

timi atsirandantiems santykiams yra būdingas tęstinumas, nes dažniausiai sudaromas neterminuotas darbo sutartys, o terminuotas leidžiama sudaryti tik išimtiniais atvejais [8]. Skiriant darbo sutartis nuo civilinių sutarčių svarbus yra ir atlyginimo ir užmokesčio skirtumas. Užmokestis paprastai yra mokamas sistemškai, ir tas mokėjimas yra tęstinio pobūdžio [8], o atlyginimas būdingas civiliniams teisiniams santykiams ir mokamas tinkamai vykdant sutartį [8]. Svarstant atsakomybės klausimą, svarbu atkreipti dėmesį, jog civiliniuose teisiniuose santykiuose atsakomybė galima be kaltės, o darbo teisiniuose santykiuose reikia įrodyti darbuotojo kaltę [8], norint nutraukti darbo sutartį vienašališkai. Tokių civilinių sutarčių ir darbo sutarčių skirtumų išskyrimas leis toliau detaliau atskirti mūsų nagrinėjamų sutarčių panašumus ar skirtumus civilinės ir darbo teisės atžvilgiu.

Nagrinėdami sporto veiklos sutartį matysime, jog iš pažiūros ji gali būti traktuojama tiek kaip darbo sutartis, tiek civilinė sutartis. Kalbant apie sutartis pirmiausiai, reikia išskirti jų esmines ir standartines sąlygas.

Kaip žinoma, sutarčių sąlygos gali būti: (a) esminės, kurios būtinos ir pakankamos, kad sutartis būtų sudaryta ir sukurtų šalims teises ir pareigas (tai taikoma tiek civiliniuose teisiniuose santykiuose, tiek darbo teisiniuose santykiuose), (b) standartinės (įprastos) sąlygos – neturi įtakos sutarčiai sudaryti. Esminės sąlygos yra sutarties dalykas (darbo teisiniuose santykiuose – susitarimas dėl darbavietės ir darbo funkcijų), taip pat tos sąlygos, be kurių sutartys negalėtų ir praktiškai taptų nevykdytinomis. Standartinės (įprastos) sutarties sąlygos (pagal DK – „kitos darbo sutarties sąlygos“[5]) – tokios, kurios nebūtinai turi būti nurodytos šalių sutartyse. Taigi jei jos nebūtų nurodytos, konkrečios sutarties standartinės (įprastos) sąlygos būtų reglamentuojamos įstatymu.

Kokios yra sporto veiklos sutarčių sąlygos? Jas taip pat būtų galima skirti į esmines ir įprastas. Esminės sporto veiklos sutarties sąlygos yra sportininko įsipareigojimas paklusti nustatyti sporto klubo tvarkai, rengtis sporto varžyboms ir dalyvauti jose pagal numatytą sporto klubo vidaus tvarką. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad sporto klubas įsipareigoja mokėti sportininkui nustatytą atlyginimą. Pažymėtina, kad sporto veiklos sutartyse galima rasti kitą esminę sąlygą – sportininkas įsipareigoja laikytis tarptautinių sporto veiklą reglamentuojančių teisės aktų, pavyzdžiui, Europos futbolo asociacijų sąjungos (UEFA) taisyklių, Tarptautinės futbolo asociacijų federacijos įstatų ir nuostatų (įskaitant žaidimo taisykles). Atsakant į klausimą, ar tai yra esminė sporto veiklos sutarties sąlyga, reikia priminti, kad nuostata, jog tam tikrai sporto veiklos sutarčiai taikomi ir tarptautiniai teisės aktai, neturėtų būti laikoma esmine sutarties sąlyga, o tiesiog tarptautinės privatinės teisės norma. Sporto veikla, ypač profesionalaus sporto, retai kada apsiriboja vienos valstybės „rinka“, bet peržengia į tarptautinę erdvę, kur neapsieinama be tarptautinių sportininkų veiklą reglamentuojančių teisės aktų. Pažymėtina, kad šie teisės aktai gali būti pagrindiniu šaltiniu sprendžiant tarp sportininko ir jį samdančio asmens kylančius teisinius ginčus (*Byla C-415/93 Union Royal Belge de Societes de Football v. Bosman* [1995] ECR I-4921)[1]. Taigi, į esmines sporto veiklos sutarties sąlygas nebūtina įtraukti nuostatas iš tarptautinių tą sporto šaką reguliuojančių teisės aktų, tačiau patartina nurodyti, jog šiai sutarčiai taikomi ir tarptautiniai teisės aktai, tačiau, kaip žinoma, tai nėra esminė sporto veiklos sutarties sąlyga. Jei tokia nuostata nebūtų įtraukta į sutar-

ties sąlygas, sporto veiklos sutartis savaime netaptų negaliojančia (tai rodo, kad ši sąlyga nepriskirtina prie esminių sporto veiklos sutarties sąlygų), tačiau, siekiant tikslesnio sutartinių santykių reglamentavimo, patartina tokią nuostatą įtraukti į sutarties skyrių, kuriame reglamentuojama ginčių tarp šalių sprendimo ir nagrinėjimo tvarka.

Standartinės (įprastos) sporto veiklos sutarties sąlygos yra panašesnės į tas, kurias galima aptikti atlygintinių paslaugų sutartyse. Tačiau dar nedarome išvados, kad sporto veiklos sutartis yra išimtinai civilinis sandoris. Taigi standartinės (įprastos) sporto veiklos sąlygos gali būti šios: šalių teisės ir pareigos (sportininko teisės ir pareigos, sporto klubo teisės ir pareigos), fiksuotas atlyginimas, taip pat gali būti numatytos papildomos premijos, o tai jau rodo, kad darbo teisės įtakos sporto veiklos sutartyse, kas yra susiję su užmokesčiu, nėra matyti (pavyzdžiui premija nuo parduotų į sporto varžybas bilietų skaičiaus; premija už komandos laimėjimus) ar jų sistema už pasiektus asmeninius rezultatus. Atkreiptinas dėmesys, kad sporto veiklos sutartyse numatant sportininko įsipareigojimus sporto klubui – jo įsipareigojimai yra labiau siekiamybė, o ne garantija atlikti tam tikrą veiksmą, kad būtų pasiektas tam tikras rezultatas, pavyzdžiui, sąžiningai naudoti visą savo energiją ir sportinius gebėjimus sporto klubo naudai, daryti visa, kas įmanoma, palaikant ir stiprinant sporto klubą, ir susilaikyti nuo bet kokių veikų, kurios galėtų būti sporto klubui nuostolingos, palaikyti gerą fizinę formą ir t. t. Taip pat galima susitarti dėl įvairių kitų sąlygų – sporto klubo komercinės paslapties neatskleidimo, nedalyvavimo reklamos kampanijose be sporto klubo leidimo ir pan. Matyti, kad, kaip minėta, tai yra labiau siekiamybė atlikti tam tikrus pozityvius veiksmus sporto klubo naudai nei įsipareigojimas juos atlikti, nes, pavyzdžiui, niekas negalės esant ginčiui įvertinti, ar sportininkas sąžiningai naudoja visą savo energiją ir sportinius gebėjimus sporto klubo naudai. Atkreiptinas dėmesys, kad sportininko įsipareigojimai, neskaitant įsipareigojimų susilaikyti nuo tam tikrų veikų (komercinės paslapties neatskleidimas, atvaizdo naudojimas be sporto klubo leidimo ir kt.), yra labiau neapibrėžti ir jie niekada negalės būti vertinami objektyviausiai. Todėl vien tai rodo civilinės teisės įtakos, principų dominavimą sporto veiklos sutartyse, nes darbo sutartyse yra susitariama dėl konkrečių darbo funkcijų, pavaldumo santykių. Vargu ar sporto veiklos sutartis atitiktų protingumo ir sąžiningumo kriterijus, jei sportininkas įsipareigojęs sutartyje klubui per vieną sezoną įmušti tam tikrą įvarčių skaičių ar įmesti taškų ar pasiekti tam tikrus išmatuojamus rezultatus. Nors galioja sutarčių laisvės principas, tačiau sportininkas naudoja savo asmeninius gebėjimus tam tikriems rezultatams siekti, o ne „pasiekti“ ar atlikti tam tikras funkcijas. Tai ir daro sporto veiklos sutartį išskirtine iš civilinių ar darbo sutarčių.

Atkreiptinas dėmesys, kad sporto veiklos sutartyje galima susitarti ir dėl sportinės veiklos kokybės, sportininko atvaizdo naudojimo, sportininko elgesio, draudžiamų susitarimų, priemonių, atostogų, draudimo sąlygų, kitos sportininko veiklos. Minint susitarimą dėl sportininko veiklos kokybės, pažymėtina, kad sportininkas gali įsipareigoti siekti jam keliamus protingumo principais atitinkančius tikslus. Sportininkai tampa viešais asmenimis, todėl sporto klubo ir sportininko susitarimas dėl asmeninių neturtinių teisių, bet galinčių turėti turtinę vertę, taip pat yra pakankamai išplėtos sporto veiklos sutarties būtina sąlyga, nors ir nesiminė. Tinkamas sportininko atvaizdo naudojimas sporto klubo veiklos tikslais

ir to naudojimo reglamentavimas gali padėti išvengti nereikalingų ginčų ir nesutarimų tarp sportininko ir jį samdančio klubo.

Svarbu atkreipti dėmesį, jog sportininkas būdamas viešas asmuo, ne tik atstovauja sau kaip žaidėjui, bet ir klubui, jis tampa klubo „veidu“. Susitarimas dėl sportininko elgesio laisvu nuo treniruočių ar varžybų metu taip pat yra galimas ir gali padėti klubui išvengti nereikalingų problemų sutarties galiojimo metu, o nušizengus šios sąlygoms aiškiai įvertinti sutarties pažeidimą ir prarastą klubo naudą, prestižą ir taip lengviau išspręsti susidariusią situaciją. Pažymėtina, kad tokių nuostatų nėra nei CK, nei DK, taigi, galiojant sutarčių laisvės principui, kuris turi nesikirsti su sutarties sąžiningumu ir protingumu, galima susitarti dėl minimų sąlygų.

Manytina, kad sportininko veiklos sutartis yra ypatinga tuo, jog sportininko atostogų klausimas yra išsprendžiamas ne remiantis DK, o atskiru šalių susitarimu. Svarbu pažymėti, kad DK 162 straipsnis [5] nustato šventinių dienų sąrašą, t.y. numato atvejus, kada organizacijose nedirbama tam tikromis dienomis, kurios Lietuvos Respublikoje laikytinos švenčių dienomis. DK nėra šios normos išimčių. Būtina pažymėti, kad vadovaujantis šia kodekso nuostata, sporto klubas dažnai pažeistų ne tik sportininkų teises, įstatymus, bet ir tarptautinius įsipareigojimus, nes yra atveju, kai sporto klubas dalyvauja varžybose būtent švenčių dienomis, nesvarbu tai būtų tarptautinės ar nacionalinės varžybos. Tas pat pasakytina dėl atostogų ir viršvalandžių. DK 165 straipsnis [5] reglamentuoja, kad kasmetinės atostogos yra laikas, suteikiamas darbuotojui pailsėti ir darbingumui susigrąžinti <...> mokant vidutinį darbo užmokestį. Pažymėtina, kad sporto veiklos sutartyse atlyginimas už sportininko veiklą yra nustatomas tam tikram laikotarpiui, pavyzdžiui, dviem metams, todėl sportininkui būtų nelogiška taikyti DK 165 straipsnio nuostata, nes sportininkas neturėtų tikslo sudarinėti sporto veiklos sutarčių, kuriose atlyginimas už atostogas yra tik vidutinis, o ne nuolatinis už atostogų laiką. Viršvalandžius reglamentuojančias DK normas taip pat būtų absurdiška taikyti sporto veiklai, nes sporto klubas negali ir neturi kontroliuoti, kaip ir kiek laiko sportininkas tobulėja siekiant įgauti tam tikrą sportinę formą. Todėl tai yra dar keli punktai, rodantys, jog sporto veiklos sutartis, manytina, negalėtų būti teismo pripažinta darbo sutartimi.

Atkreiptinas dėmesys, kad sąlygą dėl sportininko sveikatos draudimo įmokų mokėjimo yra patartina naudoti minimose sutartyse siekiant aiškiai reglamentuoti klubo ir sportininko atsakomybę už galimą sportininko traumą sutarties galiojimo metu. Rizikos paskirstymas tarp sportininko ir klubo būtinas siekiant reglamentuoti atvejus, kada klubas galėtų nutraukti sutartį, pavyzdžiui, jei sportininkas, pažeisdamas sutarties sąlygas, gavo traumą ir tinkamas sutarties vykdymas nėra įmanomas, o sporto klubas patiria tam tikrų nuostolių (negautos pajamos, prarastas prestižas ir kt.). Atkreiptinas dėmesys, kad sporto veiklos sutartyse dažnai susitariama dėl draudžiamų preparatų vartojimo sportininko veikloje. Manytina, kad tokių preparatų vartojimas yra esminis sutarties pažeidimas, ir sporto klubas galėtų nutraukti sutartį vienašaliu sprendimu ir neišmokėti sportininkui kompensacijos. Žinoma, tokių preparatų draudimas yra tarptautinės teisės įtakos rezultatas.

Pažymėtina, kad sporto veiklos sutartyse, nes tam tikras sporto klubas dalyvauja tarptautinėse varžybose (sporto veikloje tai tarptautinio pripažinimo sieki-

mas yra vienas iš esminių sporto veiklos tikslų), gali būti numatyta, jog tam tikri ginčai sprendžiami tarptautinėse institucijose. Atkreiptinas dėmesys, kad reguliuojant ginčų, galinčių kilti iš sporto veiklos sutarties, nagrinėjimo tvarką šalims suteikiama nemažai laisvės. Tiek Europoje, tiek pasaulyje veikia įvairūs tam tikrų sporto šakų arbitražai, todėl sporto veiklos sutartyje būtų galima pasirinkti ne tik sporto veiklos sutarčiai taikomą kitos šalies materialinę teisę, pavyzdžiui, jei sportininkas Lietuvos Respublikos klube yra užsienio fizinis asmuo, bet galima pasirinkti ir kitų šalių sportininkų ginčus nagrinėjančias institucijas ar tarptautinius organus (FIBA arbitražo teismas ir kt.).

Būtina pažymėti, jog sporto veiklos sutarčių, manytina, negalima priskirti prie darbo sutarčių dar ir dėl tos priežasties, kad DK numatyta, jog terminuota darbo sutartis negali būti sudaryta ilgiau nei penkeriems metams. Tai yra imperatyvi norma. Tačiau tokią normą būtų nelogiška taikyti sporto veiklai, nes, manytina, jog esant tam tikroms sąlygoms sportininkas ir sporto klubas gali susitarti ir dėl ilgesnio sporto veiklos sutarties termino. Žinoma, kad yra galimybė ir išvengti tokios situacijos ir teigti, kad buvo sudaryta terminuota sporto veiklos sutartis, nepažeidžiant DK reikalavimų, pavyzdžiui, sudaryti terminuotą sporto veiklos sutartį ketveriems metams ir numatyti galimybę ją pratęsti dar ketveriems metams esant tam tikroms sąlygoms – nors iš pažiūros sporto veiklos sutartis atitiks DK, tačiau, manytina, kad galima įžvelgti šalių nesąžiningumą tarpusavio santykiuose ir sporto veiklos sutarties prieštaravimą DK. Taigi būtų aiškiausia, jei tokia norma, minima DK 109 straipsnyje [5], nebūtų taikoma sporto veiklos sutartims, dar kartą parodant, kad sporto veiklos sutartis turi daugiau civilinių sutarčių bruožų.

Darytina išvada, kad Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto įstatyme [3] (toliau – Kūno kultūros ir sporto įstatymas) numatytos pagrindinės būtiniosios sporto veiklos sutarčių sąlygos gali būti išplėstos šalių susitarimu ir, žinoma, jei tokios sąlygos neprieštarauja kitiems Lietuvos Respublikos teisės aktams, tarptautiniams teisės aktams, viešajai tvarkai, gerai moralei, sąžiningumo ir protinumo principams. Nustatant sporto veiklos sutarčių sąlygas būtina atkreipti dėmesį į tai, jog sportininkas įsipareigoja naudoti savo fizinius gebėjimus tam tikram rezultatui siekti, o ne „pasiekti“, tik numatant tokią sąlygą galima protingai tikėtis tinkamo sporto veiklos sutarties vykdymo. Nors sporto veiklos sutartyje ir gali būti numatytos sportininko kvalifikacijos lygis, tačiau fizinių pastangų naudojimas nėra funkcijų ar pareigų atlikimas kaip tai suprantama darbo teisėje, todėl galbūt net ir iš pažiūros netinkamas sporto sutarties vykdymas nebus jos pažeidimas.

2. SPORTO VEIKLOS SUTARTIS – *SUI GENERIS* SUSITARIMAS TARP SPORTO VEIKLOS SUTARTIES ŠALIŲ?

Nagrinėjant sporto veiklos sutarties sąlygas ir CK, DK, kitų specialių teisės aktų nuostatas galima daryti kelias svarbias išvadas. Jei atsirastų teigiančių, kad sporto veiklos sutartis – tai išimtinai darbo teisės reguliavimo dalykas, nes tarp sporto veiklos sutarties šalių susiklosto pavaldumo santykiai, tam nebūtų galima pritarti. Pagal DK darbas yra suprantamas kaip nuolatinis tam tikrų darbo funkcijų, pareigų atlikimas, pavaldumo santykių susiklostymas. Remiantis tokia logika,

jog sporto veiklos sutartis yra darbo sutartis, nes susiklosto pavaldumo santykiai, tada būtų galima samprotauti, kad galbūt net rangos ar atlygintinių paslaugų sutartis yra darbo sutartis pagal DK. Taigi reikėtų pripažinti, jog sporto veiklos sutartis, kurioje sportininkas sulygsta su sporto klubu dėl tam tikrų pastangų dėjimo sporto klubo naudai, negali būti darbo sutartimi. Tokią išvadą lemia ne tik pati sutarties esmė, kurioje nematyti susiklostančių pavaldumo santykių tarp sporto klubo ir sportininko, bet ir Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 6 straipsnis [6], kuriame nustatyta, jog pajamų mokesčio 15 procentų tarifas yra nustatomas sportininkų pajamoms, gautoms iš sporto veiklos, įskaitant ir pajamas, tiesiogiai ar netiesiogiai susijusias su šia veikla, nesvarbu, jos išmokamos tiesiogiai sportininkui ar trečiajam asmeniui, veikiančiam sportininko vardu (turimi omeny sportininkų atstovai – agentai). Kaip žinoma, minėtas mokesčio tarifas nėra taikomas darbo sutartims, todėl minėta įstatymo nuostata dar karta paneigia tą nuomonę, jog sporto veiklos sutartis galėtų būti darbo sutartis, reguliuojama pagal DK ir leidžia artėti prie tokios nuomonės, kad sporto veikla – tai atskira, išimtinė veikla, kuriai negalėtų būti taikomos DK nuostatos.

Priejus prie išvados, kad sporto veiklos sutartis, manytina, nėra darbo teisės reguliavimo dalykas, reikia atsakyti į klausimą – koku teisės aktu būtų galima remtis sudarant sporto veiklos sutartį – CK, Kūno kultūros ir sporto įstatymu, o gal tarptautiniais teisės aktais? Atsakant į šį klausimą – būtina remtis civilinės teisės teorija. Civilinės teisės paskirtis yra reglamentuoti asmenų turtinius santykius. Civilinės teisės reglamentavimo objektas yra trejopo pobūdžio santykiai: (a) turtiniai santykiai, (b) asmeniniai neturtiniai santykiai, susiję su turtiniais santykiais, (c) asmeniniai neturtiniai santykiai, nesusiję su turtiniais santykiais [2]. Darytina išvada, kad sportininko ir sporto klubo santykiai galėtų būti pripažįstami asmeniniais neturtiniais santykiais, susijusiais su turtiniais reguliavimo objektu. Galbūt kyla klausimas, kodėl tokioje naudos principu pagrįstoje visuomenėje sporto veiklą galima manyti esant neturtinių santykių objektu. Manytina, kad sporto tikslas visų pirma yra kultūros, šviečiamosios, ugdomosios funkcijos atlikimas, nepaisant to, ar tuo užsiima viešasis juridinis asmuo, privatusis juridinis asmuo ar pavienis sportininkas. Tik tinkamai atliekant šviečiamąją ir ugdomąją funkciją, kuri yra neturtinė teisė, galima sporto veiklą kreipti komerciniais tikslais. Bet pažymėtina, kad, registruojant sporto klubą viešajame registre, daromas įrašas, jog tai yra pelno siekianti organizacija ir kad ji veikia, kad siektų pelno, išskyrus įstatymų numatytus atvejus. Žinoma, įregistravus privatų juridinį asmenį preziumuojama, jog tai yra pelno siekiantis teisės subjektas, bet pirmiausiai tokia veikla, kaip jau minėta, yra skirta visuomenei, jai lavinti ir ugdyti.

Svarbu pabrėžti, kad civilinė teisė gali reguliuoti tokius santykius, kuriuos reguliuoja viešosios teisės normos. Kaip žinoma, Kūno kultūros ir sporto įstatymas nustato pagrindines sporto veiklos sutarties sąlygas. Taigi, manytina, kad pirmiausiai šiuo teisės aktu, kuris nėra tobulas ir iš esmės keistinas aiškumo vanden, siekiant išvengti dviprasmybių dėl sporto veiklos sutarties kilmės, reikėtų remtis sudarant sporto veiklos sutartis, o tik nesusant tam tikrų nuostatų minėtame įstatyme, bandyti sureguliuoti civilinius santykius remiantis CK. Pastarajame teisės akte nėra išskirta atskiro skyriaus, kuris galėtų reglamentuoti sporto veiklos sutartis. Manytina, kad tam tikroms sporto sutarčių sąlygoms galima taikyti tam

tikrus CK skyrius, jei tokio reglamentavimo galimybės nesuteikia Kūno kultūros ir sporto įstatymas.

Būtina atkreipti dėmesį, kad pati sporto veikla, šių santykių specifika tiek viešojoje, tiek privačiojoje erdvėje lemia, jog sporto veiklos sutartis laikytina *sui generis* susitarimu, kurio tikslas yra daugiau nei gauti tam tikrą turą. Sporto veiklos sutarties esmė – vykdyti viešojo pobūdžio ugdomąsias funkcijas, įnešant įdirbį, kuris priklauso nuo asmens fizinių savybių. Pažymėtina, kad sporto veiklos sutartis – tai civilinė sutartis, kurios sudarymą reguliuoja viešosios teisės normos, o jų nesant CK.

IŠVADOS

- Sporto veiklos sutarties sąlygos gali būti esminės ir standartinės (įprastos). Esminėmis sąlygomis laikomas susitarimas dėl sportininko įsipareigojimo atlikti tęstinio pobūdžio veiksmus ruošiantis tam tikros sporto šakos varžyboms, o sporto klubas – sumokėti už sportininko įdirbį.

- Standartinės (įprastos) sporto veiklos sutarties sąlygos yra numatytos Kūno kultūros ir sporto įstatyme ir dėl jų galima atskirai ir susitarti, jei tai neprieštarauja sutarties protingumo ir sąžiningumo principams.

- Standartinės (įprastos) sporto veiklos sutarties sąlygos yra susitarimas dėl sporto veiklos sutarties šalių teisių ir pareigų, sportininko draudimo, draudžiamų medžiagų vartojimo, sportininko kvalifikacijos patvirtinimo, dėl sportininko atlyginimo, pajamų iš intelektualinės veiklos, sportininko neturtinių teisių naudojimo, atsakomybės sąlygų reglamentavimo, ginčų sprendimo formų ir būdų, kt.

- Sporto veiklos sutartis nėra darbo teisės reguliavimo dalykas, nes tarp sporto veiklos sutarties šalių nesusiklosto pavaldumo santykiai, o sportininkas neįsipareigoja atlikti tam tikras darbo funkcijas. Nelogiška taikyti ir DK nuostatas, reglamentuojančias sporto veiklos sutarties terminą, atostogas, viršvalandžius, poilsio dienas.

- Sporto veiklos sutartis – *sui generis* sutartis tarp sportininko ir jį samdančio sporto klubo, siekiant visų pirma atlikti viešąsias šviečiamąsias, ugdomąsias funkcijas, užtikrinti neturtinių teisių įgyvendinimą, o tik paskui numatyti atlygį sportininkui už tam tikrą neturtinių teisių įgyvendinimą.

LITERATŪRA

1. Gardiner S., James M., O'Leary J., Welch R., Blackshaw I., Boyes S., Caiger A. Sports law. Oregon: Cevendish Publishing. 2006.
2. Kiršienė J., Pakalniškis V., Ruškytė R., Vitkevičius P., Civilinė teisė. Bendroji dalis. I tomas. Vilnius: Lietuvos teisės universiteto leidykla, 2004.
3. Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto įstatymas, Nr. I-1151, 1995 m. gruodžio 20 d. // Valstybės žinios. 1996, Nr. 9.
4. Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas, Nr. VIII-1864, 2000 m. liepos 18 d. // Valstybės žinios. 2000, Nr. 74.
5. Lietuvos Respublikos darbo kodeksas, Nr. IX-926, 2002 m. birželio 4 d. // Valstybės žinios. 2002, Nr. 64.
6. Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymas, Nr. IX-1007, 2002 m. liepos 2 d. // Valstybės žinios. 2002, Nr. 73.

7. Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo komentaras, Nr. IX-1007, 2002 m. liepos 2 d., aktuali redakcija 2005 m. sausio 1 d.
8. Genovaitė Dambrauskienė. Civilinių ir darbo sutarčių sąveika // Jurisprudencija, t. 28(20), 7-16, Vilnius. 2002.

SPORTS CONTRACT – CIVIL OR EMPLOYMENT CONTRACT?

Audrius Biguzas
Mykolas Romeris University

Keywords: *sports contract, sui generis, parties of the contract.*

Summary

Sports contract is sui generis contract which regulates legal relations between the parties of the contract – the sportsman and the club. The provisions of the sports contract in the Republic of Lithuania are regulated in the Law of Physical Culture and Sports of the Republic of Lithuania. The fundamental provisions of the sports contract is the obligation of the sportsman to maintain working duties to the club and also to maintain the educational function in the society and to get the remuneration for it. What is more important, a sportsman obliges to reach for better results of the club and to act only in the interests of the club. Noteworthy, that a sports contract may include standard provisions, which are: an agreement of rights and obligations of the parties of contract, the order of dispute settlement between the parties, rights and obligations regarding the use of restricted materials, liability forms, the use of non-property rights of the sportsman, etc. The sports contract is regulated according to the Law of Physical Culture and Sports of the Republic of Lithuania and of course by the Civil Code of the Republic of Lithuania, when there is a need to regulate a contract according to the rules set in the Civil Code of the Republic of Lithuania. It is important to note, that dispute settlement in case of breach of the contract may include a provision to settle disputes between the parties of the contract in the international sports organizations and disputes settlement bodies.

